

DE GGZ, NEVER A DULL MOMENT.

Het jaaroverzicht van 2017

GGZTOTAAL WENST IEDEREEN HELE FIJNE FEESTDAGEN !

#POH-GGZ

#PTSS

#ERVARINGSDESKUNDIGEN

#JEUGD GGZ

#BUREAUCRATIE

#PSYCHOLANCE

De GGZ, never a dull moment.

Het jaaroverzicht van 2017

De GGZ in 2017. Het aantal meldingen over verwarde personen verdubbelt, al zegt dat [eigenlijk niets](#); psychiaters dreigen met [zondagsdiensten](#) om hun pensioen veilig te stellen; de Friese GGZ instelling [DENK](#) verandert zijn naam om niet geassocieerd te worden met haar politieke naamgenoot; veel mensen met schizofrenie blijken best tot [een veeleisende baan](#) in staat te zijn; het knuffelhormoon oxytocine blijkt behulpzaam bij [alcoholverslaving en PTSS](#); patiënten met [weinig geld](#) willen geen geld uitgeven aan de psychiater; de inspectie stelt [ervaringsdeskundigen](#) aan; Parnassia schakelt [postbodes](#) in om 'verwarden' te helpen opsporen; bij dementerenden wordt de 'tovertafel' ingezet; we begrijpen [waarom EMDR werkt](#); Nederland geeft [ruim 6 miljard](#) uit aan de GGZ; [de POH-GGZ](#) blijkt het erg goed te doen; in Groningen opent [de Durfpoli](#) voor kinderen met een fobie; voor het eerst zijn alle [zorgstandaarden online](#) beschikbaar en er komt een pil op de markt dat [de dokter een seintje](#) geeft als hij is ingenomen.

Dit zijn een paar van de bijna duizend verschillende nieuwsberichten die we in 2017 publiceerden. Die berichten gingen over de meest uiteenlopende onderwerpen: van PTSS-onderzoek tot wachtlijstproblematiek, van financieel wanbeheer en nieuw uitgevonden medicatie tot faillissementen.

Zie daar maar eens een jaaroverzicht van te maken: niet een herhaling van al die berichten, maar een lekker leesbare samenvatting. Dat vraagt om keuzes en keuzes zijn meestal subjectief, ondervond de redactie tijdens het samenstellen. Hieronder volgen de onderwerpen waarvan wij denken dat ze het afgelopen jaar de meest besproken items waren.

Keuzes, zoals gezegd, en het is dan ook goed mogelijk dat het nieuwsbericht dat jij zo belangrijk vond, niet in het overzicht is meegenomen. Maar het staat gelukkig nog wel op onze [website](#), dus wat je hieronder niet vindt, vind je daar wellicht wél! Lees alles gerust nog eens terug!

De heikelste onderwerpen: jeugdzorg en bureaucratie

Met afstand wonnen de jeugdzorg en de bureaucratie onze eigen GGZTotaal-aandacht-Award. Dat is precies de reden dat we ze in dit jaaroverzicht maar mondjesmaat opnemen: over de jeugdzorg hebben we in ons december magazine al een [uitgebreid overzicht](#) gegeven en over bureaucratie hadden we gemiddeld elke week bericht, meestal veel van hetzelfde. Sta ons toe dat we het wat betreft de bureaucratie laten bij drie artikelen: '[De aanbestedingen bij de gemeenten kosten de GGZ 134 verpleegkundigen](#)', '[Gebruikers langdurige zorg worden gek van bureaucratie](#)', '[Nieuwe campagne 'minder regelgekte, meer zorg'](#)'. Deze zorgwekkende observaties en de campagne tegenover het resultaat: '[Terugdringen van](#)

[bureaucratie in de GGZ leidt tot één verwijfsbrief minder](#)'. Het is illustratief voor de taaiheid van het probleem.

Gelukkig is er ondertussen wel heel veel aandacht voor het onderwerp, dus laten we hopen dat we volgend jaar met positieve berichten kunnen komen.

De Psycholance verspreidt zich over Nederland

Om met positief nieuws uit 2017 te beginnen: de psycholance, drie jaar geleden als pilot begonnen in Amsterdam, blijkt een succes. Zo groot zelfs, dat er dit jaar in meerdere regio's mee is gestart. Deze ambulance voor psychiatrische patiënten bestond al in Amsterdam, dit jaar startte een dergelijk project ook in [Eindhoven](#), [Friesland](#), [Drenthe](#), [Haaglanden](#) en [Noord-Holland-Noord](#). En Amsterdam mag zelfs uitbreiden met een [subsidie van ZonMW](#), met als doelstelling het project Psycholance verder te ontwikkelen.

In hoeverre er een causaal verband is, is voor ons niet helemaal duidelijk, de politie heeft in ieder geval meerdere keren te kennen gegeven niet blij te zijn met het vervoer van 'verwarde personen' in een politieauto, en dreigde zelfs daar [helemaal mee te stoppen](#).

#ROM

#KWALITEIT

#WACHTLIJST

#MIND

#MINISTERSCHIPPERS

#TASKFORCE

De ROM, privacy tegenover (vermeende?) kwaliteitsverbetering

Heel Nederland weet ondertussen wat de ROM is en wat 'ROM-men' inhoudt. Dat komt vooral door de hooglopende meningsverschillen over de verplichting om patiënten vragenlijsten te laten invullen en de uitkomsten daarvan door te geven aan de Stichting Benchmark GGZ, die er dan weer analyses op loslaat. De controverse speelt al meerdere jaren, maar omdat dit nu eenmaal een jaaroverzicht is, beginnen we eind januari. In die week gebeuren er twee dingen: de Algemene Rekenkamer laat weten dat het instrument [onvoldoende betrouwbaar](#) is, een paar dagen later start een aantal professionals een [petitie](#) tegen de ROM.

De rest van het jaar buitelen de meningen over elkaar heen: naast de opstellers van de petitie zijn dat GGZ Nederland ([vóór](#) en [iets minder vóór](#)), beroepsorganisaties als [P3NL](#) en [V&VN, de patiëntenverenigingen](#), de [Minister](#) en de [Staatssecretaris](#). De Minister hakt geen knoop door: zij wacht tot [het veld het eens](#) wordt. Dat kan dus nog wel even duren.

Ondertussen kondigt de groep Stop Benchmark GGZ een [kort geding](#) aan, dat plaatsvindt op 13 juli en wordt verloren. De discussie heeft wel zoveel losgemaakt, dat de voortgang op het ogenblik onduidelijk is.

In Leiden wordt in oktober nog een [promotieonderzoek](#) naar de ROM aangekondigd. Edwin de Beurs zal het onderzoek leiden. Hij is hoofd van de SBG en fervent voorstander. Puntje voor ons overzicht van 2018: belangenverstrengeling in wetenschappelijk onderzoek.

Wachlijsten en patiëntenstops: veel actie, weinig oplossing

De GGZ is al tientallen jaren bekend met het fenomeen 'wachlijsten' en al tientallen jaren zijn er belangenorganisaties die er op wijzen dat het dit jaar erger is dan ooit tevoren. Het hoort natuurlijk ook niet, wachlijsten in welke gezondheidszorg dan ook, dus volkomen terecht dat er dit jaar opnieuw aandacht voor gevraagd werd.

Meest opzienbarend is de actie [Last Man Standing](#), een eind juni door MIND georganiseerde actie, waarbij 110 deelnemers zes uur lang op een paal boven water moeten blijven staan. Het is uiteraard een metafoor: 'wachten', in dit geval tot je er weer af mag. De helft van de deelnemers houdt het niet vol. Ook dat is metaforisch, want niet iedereen houdt het vol, tot het einde van de wachlijst.

In maart had de [NZa al voorzichtig alarm](#) geslagen: het was niet duidelijk wie er op de wachlijst voor langdurige zorg stond en hoe dringend zij hulp nodig hadden. Daar moest meer inzicht in komen. En de NZa maande de zorgverzekeraars tot actie: "Een zorgkantoor heeft een zorgplicht naar zijn cliënten en is daarom verantwoordelijk voor het bieden van passende zorg." Twee maanden later formuleert diezelfde NZa een [actieplan](#), dat er grotendeels uit bestaat dat de verzekeraars beter moeten bemiddelen.

Vanaf augustus dreigen [meerdere instellingen](#) (o.a. Emergis en Accare) een patiëntenstop in te stellen. Het budget is op. Dat het vooral een dreigement is, blijkt wel uit het feit dat de instellingen na overleg met de verzekeraar de patiëntenstop vrij snel weer opheffen. Zo vecht je een meningsverschil uit, blijkbaar. In de pers. De acties zorgen wel voor verwarring, want GGZ Nederland wil [liever niet dat het beeld ontstaat dat er een conflict is](#) tussen de instellingen en de verzekeraars. Misschien toch ook wat geschrokken van de boze reactie van [Minister Schippers](#) en [patiëntenorganisatie MIND](#).

GGZ Nederland start einde van het jaar nog een [wachtkamercampagne](#). Het doel: via een folder in de wachtkamer van de huisarts de patiënt er op wijzen dat zijn huisarts, of de POH-GGZ, misschien nog andere mogelijkheden weet dan de instelling waar de patiënt op de wachlijst staat. In oktober had dezelfde belangenorganisatie al een [taskforce](#) ingesteld, met als doel de wachlijsten in negen maanden weer binnen de Treeknormen te krijgen. De jeugdzorg kwam wat betreft budgettekort, patiëntenstops en wachlijsten het meest in het nieuws: lees daarvoor ons [artikel van 11 december over de Jeugdzorg](#).

Altijd weer die antidepressiva...

Een jaaroverzicht over de GGZ is niet compleet als er niet over psychofarmaca gesproken wordt. Dit jaar vochten voor het zoveelste jaar de antidepressiva en de verschillende ADHD-medicatie om de meeste aandacht. De aandacht voor beide middelen vertoont grote overeenkomsten: het gaat over het aantal mensen dat de middelen inneemt en over de vraag wie dat moet betalen. De discussie over antidepressiva gaat er het meest ongenueanceerd aan toe.

#OORLOGSTAAL

#ANTIDEPRESSIVA

#VETTE NOTEN

#ADHD

#BIJWERKINGEN

#FORENSISCH

Neem de zaak van forensisch expert [Selma Eikelenboom tegen farmacoloog Anton Loonen](#). Eikelenboom betoogt al jaren dat 90 procent van de miljoen Nederlanders die aan antidepressiva zitten, daarmee moet stoppen. De bijwerkingen zijn ernstig, het middel is vaak niet nodig. Loonen noemt haar vervolgens een charlatan. Eikelenboom spant daarop een rechtszaak aan, die ze wint. Loonen mag haar geen charlatan meer noemen.

Het is één van de telkens terugkerende, soms heftige, controverses die rond antidepressiva plaatsvinden. Soortgelijk, maar iets omvangrijker, is het boek van Peter Gøtzsche, dat begin dit jaar uitkwam, 'Dodelijke Psychiatrie: 'Oorlogstaal', noemt Trouw het. Voor een idee over de toonhoogte: "De bijna manische obsessie van de psychiatrie met ineffectieve, verslavende geneesmiddelen heeft in de volksgezondheid tot zo'n grote catastrofe geleid dat niets wat ik op andere terreinen van de geneeskunde heb gezien er in de buurt komt." Het leidt tot verhitte debatten. Als tegenhanger komen [Christiaan Vinkers en Roeland Vis](#) aan het eind van het jaar met 'Even slikken'. Veel genuanceerder en daarom met veel minder mediageweld binnengehaald. Wij vonden het de moeite waard om [beide boeken naast elkaar te leggen](#).

En passant krijgen de huisartsen de schuld: die schrijven te vaak antidepressiva voor [in plaats van beweging](#). Behalve beweging komen veel andere methoden in beeld als geneeswijze van

een depressie: [magnesium, slaapdeprivatie, warmtebehandelingen, vette noten en vis, Mindfulness](#) of [ayahuasca](#). Natuurlijk gaat het ook over de kosten: de depressieve Nederlander kost ons wel [1,5 miljard euro per jaar](#). En we zouden ook [10,5 miljoen kunnen besparen](#) als we de antidepressiva uit het basispakket zouden halen. Al krijg je dan natuurlijk wél meer depressieve Nederlanders. Maar daar hebben we geen linkje van.

...en die medicijnen voor ADHD

Met wat andere accenten en iets minder op de persoon gespeeld, loopt de discussie over ADHD en de medicatie daarvoor langs dezelfde lijnen als die over antidepressiva. De vraag of de aandoening überhaupt wel bestaat, met niet altijd even wetenschappelijke verwijten, vervolgens de vraag of de diverse [medicatie niet te pas en te onpas](#) worden voorgeschreven en tot slot de vraag wat dat allemaal moet kosten.

Laten we het overzichtelijk houden: lees de vorige paragraaf over antidepressiva en lees waar dat van toepassing is, de volgende berichten: [ADHD is volgens internationaal onderzoek goed zichtbaar in de hersenen](#), maar een [universitair hoofddocent trekt de conclusies van dat onderzoek in twijfel](#). Anderen noemen de studie zelfs [onbetrouwbaar en stigmatiserend](#) en zo wordt ook het [debat rond ADHD feller](#). Zelfs [kinderboeken blijken](#) onjuist en eenzijdig als het gaat over ADHD.

Gewezen wordt op de risico's van een [groeiachterstand](#) en ook het [Lareb krijgt veel meldingen over bijwerkingen](#). Men wijst op alternatieve oorzaken van de al dan niet terechte diagnose: een [chaotisch huishouden, slaapproblemen, darmbacteriën](#), de [jongste van de klas zijn](#). Daartegen hoeft niet altijd medicatie gegeven te worden, blijkt uit allerlei onderzoek: een [fewfoods-dieet](#), de ['fidget spinner'](#) en [games](#), het helpt allemaal. Sommigen vinden dan ook dat we in Nederland [veel te snel naar de medicijnen grijpen](#).

Ondertussen hebben gebruikers wel een probleempje: als ze worden aangehouden, slaat de [speekseltest](#) van de politie mogelijk aan op de ADHD-medicatie. Minister Blok zoekt nog een [oplossing](#) voor het probleem. En nog een probleem: In 2018 betaalt [de verzekering](#) de langwerkende ADHD-medicatie bijna niet meer. 'Discriminatie', noemt de belangenvereniging het, en start [een petitie](#).

De Forensische psychiatrie, geen eenvoudige sector

Dat de forensische psychiatrie niet de makkelijkste sector is in de GGZ, blijkt wel uit de problemen die er het afgelopen jaar speelden. Allereerst waren er problemen in de Woenselse Poort, onderdeel van GGzE. In de media waren daar [al eerder berichten](#) over, maar begin dit jaar bevestigde een [onderzoek van de Inspectie](#) het beeld van een onveilig leef- en werkklimaat. Aanbevelingen: inzetbaarheid van deskundig en ervaren personeel, de aansturing van de organisatie (waaronder drugsbestrijding) en de communicatie (cultuur) binnen de kliniek. Een plan van aanpak [lijkt ondertussen verbetering](#) te brengen. De directie vindt het allemaal niet meer dan ['een vervelende samenloop van omstandigheden'](#).

#NOODKLOK

#TBS

#METHARTENZIEL

#DEMENTIEBRIL

#IFEEL

#EETSSTOORNISSEN

Half maart luiden 65 [medewerkers van Trajectum](#), een instelling voor forensische gehandicaptenzorg in Noord- en Oost-Nederland, de noodklok. Met het aanbieden van een zwartboek protesteren ze tegen de dagelijkse onderbezetting, de werkstress en de hiermee gepaarde gaande gevaarlijke situaties. De FNV omschrijft de reactie van het bestuur als 'nogal slap'.

Vervolgens gaan eind maart 25 TBS-ers in [de Kijvelanden](#) in staking. Ze voelen zich onveilig in de kliniek vanwege de drugs- en wapenhandel aldaar. Ook zouden ze geïntimideerd worden door medewerkers. De aanleiding is vermoedelijk de moord op een medewerker in februari.

In juni volgt onderzoek bij [De Rooyse Wissel](#) naar aanleiding van een 'ernstig fysiek incident'. De kliniek heeft volgens de inspectie geen fouten gemaakt, maar krijgt wel een aantal aanbevelingen. En in de [Piet Roordakliniek in Zutphen](#), onderdeel van Tactus, blijkt sprake van drugsgebruik. Dat hoort natuurlijk niet in een Forensische verslavingskliniek.

Dan is er einde van het jaar de trieste moord op Anne Faber. De vrouw wordt twee weken vermist en blijkt uiteindelijk vermoord door Michael P., die is opgenomen in een forensische kliniek van Altrecht in Den Dolder. Het maakt veel los, van de vraag of P. daar had mogen verblijven tot de vraag of de man eigenlijk geen [TBS](#) had moeten krijgen. Het is ook hét moment voor Telegraaf-achtige suggesties over relaties tussen P. en het personeel, maar dat wordt niet bevestigd in [verder onderzoek](#).

De Telegraaf komt niet met bewijs en we zijn ook geen berichten tegengekomen dat de krant zijn excuses aanbiedt voor de beschuldigingen. Wat misschien wel terecht zou zijn, want kletspraat is er al genoeg in de wereld.

Prijzen en awards: voor ieder wat wils

Het regende prijzen, awards en erkenningen in 2017. Zó veel zelfs, dat we ze niet allemaal konden opnemen in ons nieuwsoverzicht. Daarin speelt natuurlijk ook mee, dat sommige prijzen wel heel makkelijk binnen te slepen zijn, omdat ze door de winnende organisatie zijn georganiseerd. Of dat er zoveel prijzen te vergeven zijn, dat elke deelnemer trots met een medaille naar huis kan gaan. Dat telt niet, vinden we. Maar we noemen graag de mensen en organisaties die zich met hart en ziel hebben ingezet voor iets moois en daar ook de erkenning voor kregen.

In maart kreeg de [Dementiebril](#) de tweede prijs in de categorie 'Immersive VR 360 video productions' van de Dutch VR Awards 2017. De bril laat je in de huid van iemand met dementie kruipen en zo te ervaren waar mensen met dementie in dagelijkse situaties tegenaan lopen en hoe de omgeving op ze reageert.

Zorgethicus [Yolande Voskes](#) kreeg de Johannes van Duurenprijs 2017. De jury was onder de indruk van "de volharding waarmee de van oorsprong verpleegkundige Voskes vast hield aan haar streven voor dwangreductie in de psychiatrie."

De [afdeling Psychiatrie van het Radboud UMC](#) kreeg in juni een internationale architectuurprijs van European Healthcare Design voor de bouw en inrichting van de kliniek. Bij de bouw zijn onder meer de principes van "healing environment" toegepast, met als doel het herstelproces te bevorderen.

De Vereniging van Zorgaanbieders voor Zorgcommunicatie reikte de VZVZ-Innovatieprijs 2017. Wie kent hem niet. De prijs ging naar [E-Mence](#), voor het idee om de app iFeel te koppelen aan bestaande e-health platformen in de GGZ. De iFeel app detecteert een terugval bij patiënten met een depressie of PTSS. Door de koppeling kan de app breder worden ingezet.

Ook in juni: psycholoog [Greta Noordenbos](#) krijgt bij haar pensionering op 22 juni een life time award van de Nederlandse Academie voor Eetstoornissen. Zij deed tientallen jaren

onderzoek naar het ontstaan en het herstel van eetstoornissen.

In november kreeg Petra [D'Huy](#) de Willem Nolenprijs voor bipolaire stoornissen, omdat 'ze voor velen met een bipolaire kwetsbaarheid een rolmodel is.' "Met haar achtergrond als communicatiedeskundige weet ze publiekelijk aandacht te vragen voor de bipolaire stoornis, onder meer via haar veel bezochte website [www.Petraetcetera.nl](#)".

Minder blij dan al deze prijswinnaars zal [GGZ Nederland](#) geweest met de nominatie door Bits of Freedom voor de Big Brother Award, voor "het overboord zetten van het medisch beroepsgeheim ten behoeve van een betere zorg". Bits of Freedom verwijst daarmee naar het standpunt van GGZ Nederland over de ROM. De prijs ging aan de neus van GGZ Nederland voorbij, het kabinet won ruimschoots "voor het doordrukken van de inwerkingtreding van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten". De sleepwet dus. Daar kunnen we in de GGZ inderdaad niet tegenop.

Mind reikte dit jaar de eerste Antonie Kamerling Award uit aan psychiater en ervaringsdeskundige [Menno Oosterhoff](#) voor zijn boek Vals Alarm. Met deze award vraagt MIND aandacht voor het (levens!)belang om jezelf te durven en kunnen uiten bij psychische problemen. De award is bedoeld voor de maker van een boek of audiovisuele uiting die het afgelopen jaar openheid over psychische problemen heeft bevorderd.

#KWIKZILVER

#EUTHANASIE

#PREVENTIE

Ggz-aanbieder [GGZ InGeest](#) kreeg van een vakjury de Brilljante Mislukkingen Award 2017 voor het project 'Kwikzilver'. De prijs is niet zo grappig bedoeld als het klinkt: het gaat om originele ideeën, die om wat voor reden dan ook niet uitgevoerd kunnen worden. Om de opgedane kennis toch onder de aandacht te brengen, stelde het ministerie deze Award in.

Problemen rond het levenseinde

Veel aandacht voor het levenseinde in 2017. En dan hebben we het natuurlijk over de discussies rond euthanasie en over de preventie van zelfdoding.

Voor wat betreft het eerste ging het in het begin van het jaar vooral over de [euthanasie bij dementerenden](#). Het dilemma in een notendop: wie nog niet ernstig dementteert, zal moeilijk een arts vinden die akkoord gaat met euthanasie. Wie wel ernstig dementteert kan geen toestemming meer geven, want is wilsonbekwaam. Goed nieuws is in ieder geval dat er [geld vrijgemaakt](#) wordt om (onder andere) dit probleem grondig te onderzoeken.

Later in het jaar verschuift de focus vooral naar euthanasie bij andere [psychiatrische](#)

[aandoeningen](#). Vooral de Levensindekliniek [ligt daarbij onder vuur](#), al gaat Minister Schippers er van uit dat de kliniek [voldoende deskundig](#) is. Het onderwerp blijft [hoe dan ook lastig](#), voor alle betrokkenen.

Het is niet hoopvol dat het aantal suïcides blijft [stijgen](#). De crisis is daarbij één van de oorzaken, dat de wachtlijsten in de GGZ ook een oorzaak zouden kunnen zijn, daar wil de Minister [vooral nog niet aan](#). Aan het aantal projecten kan het niet liggen: dit jaar starten [Netwerken Suïcidepreventie](#); 113 start de campagne 'De vraag van je leven'; de VU begint een [onlinetraining](#) voor professionals; er komt 14 miljoen beschikbaar voor [preventie van suïcide op het spoor](#); in [Limburg](#) start een groot project en in [Drachten ontwerpt een huisarts](#) een spel om zelfdoding bespreekbaar te maken. Een lichtpuntje is er ook. De 'Amsterdamse [methode](#)' lijkt aan te slaan. In de hoofdstad daalt het aantal suïcides, tegen de landelijke trend in.

Op naar een glanzend 2018

Er is natuurlijk nog veel meer gebeurd in de GGZ in 2017. Zo is zijn de problemen rond verwarde personen nog lang [niet opgelost](#), ondanks de [inspanningen](#) van het Schakelteam. En ook zijn er doorlopende discussies rond de verschillende nieuwe wetten, zoals de [WLz](#) en de [WVGGZ](#). Soms lijkt het of in de GGZ niemand het ooit met elkaar eens is. Misschien is dat ook wel zo. Laten we het houden op: zonder wrijving geen glans.

DE GGZ, NEVER A DULL MOMENT.

